

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชน
เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

FACTORS AFFECTING THE SUCCESS OF COMMUNITY PARTICIPATION IN
BUILDING RELATIONSHIPS BETWEEN SCHOOLS AND COMMUNITIES

วัฒนา ก้องแดนไพร¹, ธนวรรณ ศกุนตนา², สาธร ทรัพย์รวงทอง³, กัญญาภรณ์ เจริญพร⁴

Wattana Kongdanpra¹, Thanawan Sakuntanak², Satorn Subruangthong³, Kanyaporn Charemporn⁴

Corresponding Author E-mail: wattana.kong@nsru.ac.th

Received: Jan 18, 2025; Revised: Apr 21, 2025; Accepted: Apr 29, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะการมีส่วนร่วมของชุมชนล้วนมีความสำคัญ และมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชนและนักเรียนอย่างครอบคลุมทุกมิติ ทั้งการเรียนรู้ การปฏิบัติตน และการประสบความสำเร็จในชีวิตยิ่งไปกว่านั้น การศึกษายังพบว่าปัจจัยบทบาทของชุมชนหรือสภาพแวดล้อมโดยรอบที่อยู่อาศัยของนักเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งควรบูรณาการการทำงานควบคู่ไปพร้อมๆ กับบทบาทของโรงเรียนต่อการพัฒนานักเรียนอย่างยั่งยืน เพราะความสำคัญของความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชนและต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จให้กับโรงเรียน

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ, การมีส่วนร่วมของชุมชน, ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

^{1,2} นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

^{1,2} Student in Doctor of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

⁴ อาจารย์คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

⁴ Lecturer in Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This academic article aims to study the factors influencing the success of community engagement in building relationships between schools and communities. Community participation is important and directly impacts the comprehensive development of children, youth, and students in all dimensions, including learning, behavior, and life success. Furthermore, the study has found that the role of the community or the surrounding environment in which students live plays a significant role. This highlights the need for an integrated approach, combining the efforts of schools and communities to develop students sustainably. The importance of collaboration between schools and communities cannot be overstated because the quality of this partnership is a key factor contributing to the success of schools.

Keywords : Factors Affecting the Success, Participation of the Community, Schools and Communities Relations

บทนำ

หลักการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีหลักการสำคัญดังนี้ คือ วิธีการและกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ และดำเนินการทางการศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ โดยรูปแบบและแนวทางนี้อาจถูกปรับให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และความต้องการของผู้เรียนในแต่ละช่วงเวลา รูปแบบและแนวทางที่สำคัญในการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ได้ระบุไว้ว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของสังคม การจัดโครงสร้างและกระบวนการทางการศึกษาให้ยึดตามหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่นๆ สถาบันการศึกษาทำงานร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการด้านการศึกษา การฝึกอบรม การแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักคัดเลือกภูมิปัญญาและศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชนมีการจัดการด้านการศึกษา การฝึกอบรม การแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักคัดเลือกภูมิปัญญาและศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นๆให้แก่สถานศึกษา และร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความ เหมาะสมและจำเป็น รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่าง ชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) โดยต้องคำนึงถึงการวางแผนการตัดสินใจร่วมกันมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในองค์กรจึงจะทำให้การดำเนินงานไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ

การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นต้องอาศัย การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเป็นอย่างมากการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษามีส่วนร่วม ในการดำเนินงาน เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกระบวนการดำเนินงาน ตลอดจนถึงกระบวนการประเมินผลหรือในกระบวนการบริหาร การบริหารแบบมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการบริหารงาน ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลให้เกิดความร่วมมือ ทำงานเป็นทีมเป็นกลุ่ม มีการสนับสนุนการทำงาน บุคลากรมีขวัญกำลังใจที่ได้มีส่วนร่วม ได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร มีความภาคภูมิใจ มีความกระตือรือร้นทำงานเต็มความสามารถ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ลดความขัดแย้งลดการต่อต้านจากฝ่ายปฏิบัติได้มีโอกาสร่วมทำงานร่วมคิดร่วมตัดสินใจลดปัญหาในการท างานทำให้งานสำเร็จได้รวดเร็วเพราะความร่วมมือจากทุกคนทุก ฝ่ายนอกจากนี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมยังทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนจึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานทั้ง 4 ด้านอัน ประกอบด้วยการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป จากการกระจายอำนาจการบริหารจัดการตามระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 โดย โรงเรียนทำหน้าที่หลักในการให้การศึกษา อบรมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในชุมชน เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม ประสิทธิภาพที่เด็กเรียนรู้นั้นมิใช่อยู่ในเฉพาะโรงเรียนเพียงอย่างเดียว โรงเรียนต้องคำนึงถึงความรู้จากชุมชนด้วย ดังนั้นโรงเรียนต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชน ด้วยการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ผู้บริหารต้องสื่อสารและสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้บริหารโรงเรียนและประชาชน ชุมชน เพื่อให้มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อใช้ทรัพยากรที่อยู่ทั้งในโรงเรียนและ ชุมชนร่วมกันให้เกิดประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนในการวางแผนเป้าหมาย กำหนดนโยบาย เพื่อฝึกบุคคลตามความต้องการ

เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่าง โรงเรียนและชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการทำงาน
ดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียน

หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติ การศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวคือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ
สถาบันสังคมอื่น นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิในการจัด การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาความเป็นไทย
ความเป็นพลเมืองที่ดี การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อ สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่
จัดทำเนื้อหาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่
ดีของครอบครัว ชุมชนสังคมและประเทศชาติ การส่งเสริมความ เข้มแข็งของชุมชนการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาภารกิจของโรงเรียน ดังนั้น งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงมีความสำคัญต่อ
ความสำเร็จของโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งอยู่ในฐานะ ทั้งที่เป็นผู้ให้และผู้รับ โดยโรงเรียนจะต้องเป็นศูนย์กลางของชุมชนหรือสังคม
เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้สถานที่และ อุปกรณ์ของโรงเรียนได้ เพื่อให้ชุมชนมีความรู้สึกร่วมและความเป็นเจ้าของร่วมกัน
กับโรงเรียน ยินดีให้การ สนับสนุนในกิจการของโรงเรียน และโรงเรียนกับชุมชนต้องเกื้อกูลประโยชน์ร่วมกันเพื่อจัดและพัฒนา
การศึกษาให้เยาวชนของชาติมีคุณภาพ

ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

รุ่งทิพย์ เข้มทิศ (2559) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การวางแผนดำเนินการ
บริหารงาน ติดต่อดูแลประสานความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน บุคคลในชุมชน สร้างความเข้าใจระหว่างชุมชน ผู้บริหาร
คณะครูอาจารย์ และสร้างความรู้สึกร่วมว่า โรงเรียนเป็นของชุมชนอย่างแท้จริง ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วน
ร่วมกิจกรรมที่โรงเรียน และชุมชนจัดขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาทั้งโรงเรียนและชุมชน

วาสนา ชูแสง (2557) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของ
โรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ร่วม
กำหนดความมุ่งหมาย และ นโยบาย รวมถึงให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการศึกษา ความสนับสนุนด้าน
ทรัพยากร บุคลากร และเงินทุน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ในขณะเดียวกันก็มีความเจริญก้าวหน้าและเกิดประโยชน์
ทั้งของโรงเรียน และชุมชน

ไพเราะ กาญจนสิงห์ (2551) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การทำให้เกิด
ความเข้าใจอันดี ต่อกันด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม
และสนับสนุน การศึกษาให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพสูง

ณัฐ วรรณบุตร (2551) ให้ความหมายว่า การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเปิดโอกาสให้
ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนชุมชนอย่างแท้จริง

สรุป ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและท้องถิ่น ได้ดังนี้ การสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและท้องถิ่น หมายถึง แนวทางในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆของ โรงเรียน เพื่อสร้างความ
เข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามี ส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน
ส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพของการศึกษา และมุ่งจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของชุมชน

ความสำคัญ และความจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

รุ่งทิพย์ เข้มทิศ (2559) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความสำคัญและความจำเป็นดังนี้

1. โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของชุมชน
2. เสริมสร้างโรงเรียนและชุมชนให้เหมาะสมกับสภาพแห่งความเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือชุมชน
3. โรงเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือกัน พัฒนาชุมชน ที่เป็นประโยชน์
4. เปิดโอกาสให้ชุมชนและโรงเรียนได้มีส่วนร่วมรับรู้และแก้ไขปัญหาซึ่งกันและกัน
5. เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการศึกษา
6. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน
7. เพื่อใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์
8. ทำให้โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจชุมชนอีกทั้งในด้านปัญหาของชุมชน

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560) สรุปการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีประโยชน์และความจำเป็นใน 3 ประการคือ

1. ช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน
2. ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง
3. ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วม

ไพเราะ กาญจนสิงห์ (2551) กล่าวว่า ความสำคัญและความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือ

1. โรงเรียนเป็นแหล่งผลิต พัฒนา อบรมและคัดเลือกสมาชิกที่ดีแก่ชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนโรงเรียนด้วย
2. โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่ชุมชน
3. โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของวิทยาการต่าง ๆ ที่สามารถทำให้สมาชิกของชุมชนมีความก้าวหน้าทางการศึกษา
4. โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชนที่จะช่วยพัฒนาชุมชน

ความสำคัญของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความสำคัญของการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีดังนี้

1. เป็นการส่งเสริมแหล่งความรู้วิทยาการต่าง ๆ ในการศึกษาให้แก่เยาวชนและประชาชน
2. เป็นการร่วมกันคัดสรรและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณภาพการศึกษาให้กับสมาชิกของชุมชน
3. เป็นการดำเนินงานร่วมกันในการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาและชุมชน
4. เป็นการส่งเสริมให้โรงเรียนและชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาทางสังคมร่วมกัน
5. เป็นการ สร้างความสัมพันธ์อันดีและแก้ไขข้อขัดแย้ง ตลอดจนสร้างความสามัคคีระหว่างโรงเรียนและชุมชน
6. สร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนและสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการร่วมกันสร้างความพร้อมด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน
7. เป็นการสร้างศูนย์รวมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน โดยโรงเรียนเป็นอุทยานและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน
8. เป็นการดำเนินงานร่วมกันเพื่อสร้างมาตรฐานคุณภาพการศึกษา คุณภาพชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อม และพลัธธรมชาติให้สืบสานและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและถาวรด้วยกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสม และบรรลุเป้าหมายขององค์กร

ความมุ่งหมายในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

อรรถพร คุณเศรษฐ (2556) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกรักความเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน
3. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน
4. เพื่อฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมของชุมชน
5. เพื่อเสริมสร้างความกลมกลืนระหว่างบ้านกับโรงเรียน

วาสนา ชูแสง (2557) ได้สรุปความมุ่งหมายของ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามแนวคิดของนักวิชาการ มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา
3. เพื่อใช้ทรัพยากรในโรงเรียนที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่ายคือ ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียน การสอนของโรงเรียนและเสริมสร้างความเข้าใจในด้านวิชาชีพ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีแก่ชุมชน
4. เพื่อเป็นหนทางในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน

พินิต ศรีสำอางคะ (2550) ได้ให้ ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการคือ

1. การนำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชน
2. การให้ชุมชนเป็นแหล่งทางการศึกษา
3. การใช้โรงเรียนเป็นแหล่งทางการศึกษาของชุมชน
4. ชุมชนในฐานะเป็นหุ้นส่วนในการประกอบการทางการศึกษา
5. โรงเรียนและชุมชนเป็นต้นส่วนการปรับปรุงชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชน

ไพเราะ กาญจนสิงห์ (2551) กล่าวถึงความมุ่งหมายใน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. เพื่อสร้างเสริมความรู้สึกรักเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน
3. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน
4. เพื่อฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมของชุมชน
5. เพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างบ้านกับโรงเรียน
6. เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในการจัดการศึกษาให้เป็นเรื่องของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อ ประชาชน

สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนที่สำคัญก็ คือเป็นการสร้างประโยชน์ให้ทั้งสองฝ่ายทั้งโรงเรียนและชุมชน โดยที่ทุกฝ่ายจะต้องมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน สามารถปฏิบัติงานร่วมกันอย่างราบรื่นซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีและเกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย

หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วาสนา ชูแสง (2557) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีดังนี้

1. ควรศึกษาทำความเข้าใจพื้นฐานของชุมชน เพื่อปรับวิธีการดำเนินการให้เหมาะสมกับคนในชุมชน

2. ควรประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงเพื่อให้โรงเรียนและชุมชนมีความเข้าใจตรงกัน เนื้อหา ข้อมูล ข่าวสาร ควรเข้าใจง่าย และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

3. ควรมีการปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ต้องมีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ นอกจากนี้ วิธีการต้องง่ายและเป็นมิตรกับคนในชุมชน

4. โรงเรียนควรรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคนในชุมชน

ไพเราะ กาญจนสิงห์ (2551) กล่าวถึงหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. ต้องเป็นกระบวนการทั้งรับและให้ข่าวสารแก่ชุมชน

2. วิธีการหลายหลายแบบในการสร้างความสัมพันธ์

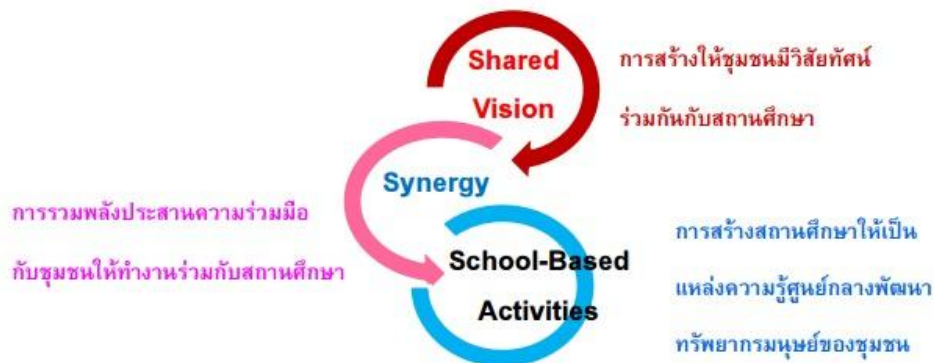
3. พยายามหาทางให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนมากที่สุด

4. การสร้างความสัมพันธ์ควรจะทำต่อเนื่องกันตลอดปี

5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจหน้าต่อการเข้าใจและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

จากแนวคิดที่นักวิชาการได้กล่าวมาเกี่ยวกับวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สรุปได้ว่า วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนอย่างแท้จริง ควรจัด ให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ให้บริการชุมชนจัดตั้งผู้รับผิดชอบในการติดต่อสื่อสารกับ ชุมชนหรือ ดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการจัดการเรียนการสอน จะต้องให้สอดคล้องกับ ความต้องการของ ชุมชนโดยจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากโรงเรียนมากที่สุด และในขณะเดียวกันนั้น โรงเรียนก็สามารถใช้ ทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่า และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานกิจกรรมต่างๆของ โรงเรียนด้วย

หลัก 3S's ในการสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน



ภาพที่ 1 หลัก 3S's ในการสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน

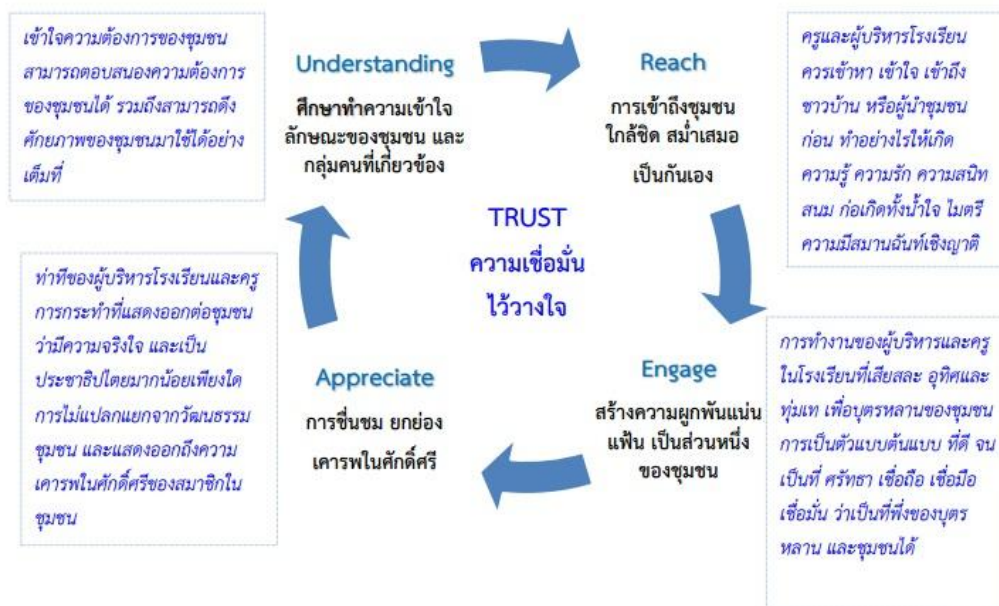
S –Shared Vision คือการสร้างให้ชุมชนมีวิสัยทัศน์ร่วมกันกับสถานศึกษา ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักเรียน ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นคนเก่ง คนดี สามารถทำคุณประโยชน์ให้กับ ชุมชนและประเทศชาติ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครู และสมาชิกชุมชนเป็นต้นแบบที่ดี ร่วมมือให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนในทุกๆ ด้าน

S- Synergy คือการรวมพลังประสานความร่วมมือกับชุมชนให้ทำงานร่วมกับสถานศึกษา โดย เอาจุดแข็งและความพร้อมของบุคคลและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาสร้างสรรค์จนเกิดเป็นประโยชน์สูงสุดโดยมุ่งผลประโยชน์ของ ส่วนรวมเป็นสำคัญ

S-School Based Activities การสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งความรู้ ศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน โดยการดึงผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพสถานศึกษารวมไปถึงการหรือการจัดฝึกสอน ฝึกอบรมตามที่ชุมชนต้องการ หรือ เปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถมาเป็น “ผู้ถ่ายทอดภูมิความรู้” เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูชาวบ้าน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ เป็นศูนย์การเรียนรู้ทั้งภาครัฐและธุรกิจเอกชน นอกจากนี้ ยังสามารถใช้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน โดยการให้ชุมชนใช้ อาคาร สถานที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

หลักการสร้าง Trust เพื่อพัฒนาสู่ความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

ความสัมพันธ์ที่ดีมีพื้นฐานมาจาก ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) โดยการ เข้าใจ เข้าถึง เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และชื่นชมยกย่องให้เกียรติคนในชุมชน



ภาพที่ 2 Trust ความเชื่อมั่นไว้วางใจ

กลยุทธ์และเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน

1. การวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน

การใช้เครื่องมือวิเคราะห์ต่างๆ เพื่อประเมินสถานการณ์ ความพร้อมของโรงเรียนเช่นการใช้เครื่องมือพื้นฐานอย่าง SWOT เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของโรงเรียน ที่มาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก

ตัวอย่าง SWOT Analysis



ภาพที่ 3 ตัวอย่าง SWOT Analysis

สรุปผล

การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาผู้บริหารควรให้ความสำคัญในเรื่องของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยผู้บริหารจะต้องมีเจตคติที่ดีเข้าใจชุมชน ยอมรับตนเองและเข้าไปเป็นส่วนร่วมในชุมชนและท้องถิ่นอย่างเต็มที่ โดยการดำเนินงานของทุกฝ่ายในโรงเรียนและบุคลากรใน โรงเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาบทบาทอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในแต่ละด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการให้บริการชุมชน ในด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ในด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ในด้านงานเกี่ยวกับกรรมการสถานศึกษา ในด้านการจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคมมูลนิธิ และในด้านงานประชาสัมพันธ์การดำเนินงานจะต้องมุ่งเน้นพัฒนาในทุกๆด้านเพื่อให้การดำเนินงานของ โรงเรียนและชุมชนเป็นหนึ่งเดียวกัน จะช่วยสร้างความสามัคคีที่จะส่งผลดีต่อทั้งโรงเรียนและชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10 (2): 1342 - 1354.
- ณัฐ วรณบุตร. (2551). บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการดำเนินงานความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านคลองมะขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารศึกษา)*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์. (2559). การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวังเป็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต*. ชลบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา สืบค้นจาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/57920536.pdf.
- พินิต ศรีสำอางคะ. (2550). ปัญหาการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารศึกษา)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ไพเราะ กาญจนสิงห์. (2551). แนวทางพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- รุ่งทิพย์ เข้มทิศ. (2559). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ชลบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา สืบค้นจาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcims/files/57920536.pdf
- วาสนา ชูแสง. (2557). การดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- อรรณพ คุณเศรษฐ. (2556). การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2. ชัยภูมิ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2.
- Becerra, G.V. (1974, November). "Role perceptions of administrators and community representatives in the partial pastry discursion making," *Dissertation Abstracts International*. 14(1), 6687-A.
- Hay, C.C. (1981). *Social participation of individuals in four rural*. 5 th.ed. Tokyo : Mc Grew- Hill,
- Nancy, J.F. (1998). *Characteristics, training, and principals, perceptions of Arizona mandated school councils*. Arizona : Public Education.